

ธีระพร สุประดิษฐ์อาภรณ์ 2550: รูปแบบการบริหารจัดการหัตถการบ่อนเคแหล่งหินคอยไก่อ๊ะ
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครง
การสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรสวาท วิวัฒนกุล,
Dr.rer.nat. 91 หน้า

หัตถการบ่อนเคเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป ในกระบวนการนำหัตถการบ่อนเคมาใช้ประโยชน์
การทำเหมืองหินซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งใน
การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในขณะที่เดียวกันความต้องการในการใช้ประโยชน์หัตถการบ่อนเคกลับเพิ่มมากขึ้นตามการ
ขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากหัตถการบ่อนเคเป็นหินอุตสาหกรรมที่เป็นพื้นฐานของอุตสาหกรรมต่าง ๆ
มากมาย การนำหัตถการบ่อนเคแหล่งคอยไก่อ๊ะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มาใช้ประโยชน์ เป็นอีกกรณี
หนึ่งที่เกิดปัญหาและผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

การศึกษารูปแบบในการบริหารจัดการหัตถการบ่อนเคแหล่งคอยไก่อ๊ะ โดยคำนึงถึงปัญหาและ
ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว ได้ดำเนินการโดยการออกแบบสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน
ชุมชน ที่ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การเก็บข้อมูลด้านกายภาพของแหล่งทรัพยากร
การสำรวจเก็บข้อมูลชุมชนด้วยแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและข้อขัดแย้งจากการใช้ประโยชน์
หัตถการบ่อนเค ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของชุมชน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการ
บริหารจัดการทรัพยากรหัตถการบ่อนเคอย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาพบว่าประเด็นปัญหาของชุมชนในเรื่องเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ควรมีการศึกษา
แนวทางแก้ไขโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย การมีส่วนร่วมของชุมชนและกลุ่มผู้
มีส่วนได้ส่วนเสียยังอยู่ในระดับที่ไม่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรหัตถการบ่อนเคให้เหมาะสมได้ ข้อเสนอของ
รูปแบบการบริหารจัดการหัตถการบ่อนเคแหล่งหินคอยไก่อ๊ะ ประกอบด้วยการนำนโยบายหลักของรัฐมา
วิเคราะห์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับแรก เพื่อกำหนดแนวทางหรือแผนปฏิบัติในระดับ
ชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ ชุมชนที่อยู่โดยรอบแหล่งหิน ผู้ประกอบการ
เหมืองหิน และ หน่วยงานภาครัฐ ที่จะนำแผนมาปฏิบัติ เช่น การให้ความรู้ด้านแหล่งทรัพยากร การตระหนักถึง
คุณภาพชีวิตควบคู่กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ส่วนแบ่งที่ควรจะได้รับอย่างเป็นธรรมของผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย
โดยมีเป้าหมายเพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลของการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการ
แหล่งหินคอบ่อนเคแหล่งคอยไก่อ๊ะครั้งนี้ จะสัมฤทธิ์ได้เมื่อผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายนำมาปฏิบัติจริง และรูปแบบ
การบริหารจัดการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งหินคอบ่อนเคในพื้นที่อื่นๆ ได้ต่อไป

Theeraporn Supraditarporn 2007: Modeling of Carbonate Rock Management at Doi Kai Kia, Amphoe Chom Thong, Changwat Chiang Mai. Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resources Management), Major Field: Sustainable Land Use and Natural Resources Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Pornsawat Wathanakul, Dr.rer.nat. 91 pages.

Carbonate rocks are non-renewable geological resources. Utilization process of the rocks involves mining that usually cause environmental impact and land use conflict. Meanwhile, the demand of carbonate rock is increasing in accordance with the development and economic growth of the country. This is due to the fact that carbonate rocks are considered to be the basic material in many industries. Utilization of carbonate rocks at Doi Kai Kia, Amphoe Chorn Thong, Changwat Chiang Mai is one of those cases that have encountered economic, social and environment impacts.

A model of carbonate rock management at Doi Kai Kia covering the economic, social and environmental impacts was studied. Questionnaires for stakeholders concerned covering such impacts were designed. Physical features of the natural resources in the area were recorded. The community's opinion survey was carried among the stakeholders. All data were analyzed and evaluated to obtain a suitable model of carbonate rock management at Doi Kai Kia.

The results of the study indicate that all parties concerned need to be involved in solving the problems covering the economic, social and environmental aspects. The level of participation has not yet satisfied, especially by the local community. The analyzed model of carbonate rock management at Doi Kai Kia from this study includes analysis of the country's policy on natural resources utilization regarding economic, social and environment aspects in order to obtain guide lines of action plans for all stakeholders. The plan contents such as natural resources knowledge dissemination, quality of life and economic development, and fair share among the parties concerned have to be implemented for the purpose of sustainable development. However, the management of carbonate rocks at Doi Kai Kia would be successful only when this model would have been applied and practically implemented. The model resulted from this study can also be applied for carbonate rock management in the other areas.